

[Chr. Thomsen.]

De har haft den erhvervsmæssige fordel, at de har fastholdt en del af arbejdskraften på landet, sådan at de industrier og erhverv, der har ligget i landområderne, har kunnet skaffe sig arbejdskraft. De har også haft den gunstige virkning, at den voldsomme stigning, der har været i huslejen særlig i byområderne og i vækstområderne, ikke i nær samme grad har gjort sig gældende ude i landdistrikterne. Der er for mig ikke spor tvivl om, at landarbejderboligloven i høj grad har medvirket hertil.

Men samtidig med disse erhvervsmæssige synspunkter har der hele tiden været et andet sigte i denne lovgivning; der har hele tiden været et klart socialt sigte. Meningen med loven var, at man ville bygge for en kategori af mennesker, som havde svært ved på den ene eller den anden måde at udnytte de fordele, der var i eksisterende boliglove, det være sig loven om mindstbemidlede i sin tid, og hvad der nu ellers kunne være, af den enkle grund, at ingen efter de love byggede ude i de distrikter, hvor landarbejderboligerne ligger. Man havde simpelt hen ingen muligheder for at udnytte andre boliglove.

Selve problemet om landarbejderboliger er behandlet i et underudvalg under landbokommissionen og senere i selve landbokommissionen. Her var der overvejende enighed om, at loven burde fortsætte. Jeg tror ærlig talt ikke, der var nogen af os, som mente, at den lovgivning burde fortsætte, der havde forestillet sig, at man ville fremsætte et lovforslag, der i en grad som det foreliggende lemlæster det bestående.

Jeg vil også anke over tendensen i det. Efter den nuværende lov er det sådan, at der betales 5 pct., når det er boliger, der er bygget for arbejdernes regning, og 7 pct., når det er for landbrugets regning. Grundlaget for ydelsen af driftslån bliver, hvis man følger lovforslaget, 6½ pct. for boliger for arbejdernes regning og 7½ pct. for landmændenes regning. Man lader altså renten stige 1½ pct., hvor det drejer sig om arbejdernes bolig, men kun med ½ pct., når der bygges for landmændenes regning. Nu tror jeg ikke, det får så stor betydning, for jeg nærer meget stor frygt for, at der

ingenting vil blive bygget, hvis man gennemfører lovforslaget, som det foreligger.

Hvis der bliver bygget noget efter loven, nærer jeg frygt for, at det kun bliver den bedststillede del af arbejderne på landet, der vil kunne magte at bygge, og dermed bortfalder hele det sociale sigte, at man netop ønsker at bygge for en gruppe af befolkningen, som ingen mulighed har for på anden vis at få sit eget hus. Jeg tror ikke, at disse svagestillede landarbejdere og andre, der arbejder ved erhverv ude på landet, simpelt hen vil have nogen mulighed for at foretage den prioritering i de bestående kreditinstitutioner, som skal danne grundlag for, at de kan få driftslånene. Det vil nok for dem alle simpelt hen være umuligt.

Jeg er klar over, at spareudvalget har været igennem alle ministerier, også landbrugsministeriet; men jeg må forstå det lovforslag, som foreligger her, på den måde, at her lader man først og fremmest landarbejderne undgælde for besparelsen.

Dernæst vil jeg lige nævne, at man meget ofte her i folketinget — og også i øvrigt uden for folketinget — taler om en besværlig administration og henstiller til dem, der giver love, at lave lovene sådan, at de er lettere eller mulige at praktisere. Her går man den stik modsatte vej, gør jeg opmærksom på. Hvis der bliver bygget efter loven, bliver der ikke to boliger, der skal have det samme driftstilskud; der bliver ikke to ejere, der skal tilbagebetale de samme beløb. Det vil nok være noget af det mest besværlige overhovedet at administrere. Jeg synes ikke, vi her i folketinget kan være bekendt at fremsætte et lovforslag, der bygger på en så håbløst indviklet administration, som tilfældet vil være her.

Jeg skal i øvrigt ikke komme nærmere ind på afsnittene i lovforslaget, da socialdemokratiet ikke på det foreliggende grundlag under nogen form vil medvirke til lovforslagets gennemførelse. Hvis vi skal deltage i den lovgivning, vil det kræve, at loven bliver lavet helt om i sin opbygning. Ellers må vi straks på nuværende tidspunkt sige, at vi ikke ønsker at deltage.

Burgdorf: Ja, efter den salut, vi hørte fra hr. Chr. Thomsen netop nu, må jeg med det